

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 oktober 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (RP 206/2009 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Katri Valjakka, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Juha Palonen, jord- och skogsbruksministeriet

- direktör Sami Iltanen, Landsbygdsverket
- expert Leena Ala-Orvola, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- ordförande Holger Falck, Svenska Lantbruksproducenternas Centraförbund SLC.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- justitieministeriet
- Mellersta Finlands arbets- och näringscentral
- Noirra Karelens arbets- och näringscentral
- Norra Österbottens arbets- och näringscentral

PROPOSITIONEN

Lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd föreslås bli ändrad så att de ändringar i systemet med samlat gårdsstöd som följer av Europeiska unionens mellankontroll av den gemensamma jordbrukspolitiken blir beaktade i lagen. Lagen ska kompletteras med be-

stämmelser om det minsta stödbeloppet som betalas ut och om skyldighet att förvara handlingar. Dessutom ska lagen ändras så att ändringarna i den nationella lagstiftningen och Europeiska unionens lagstiftning blir beaktade i den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005), nedan lagen om gårdsstöd, trädde i kraft den 1 augusti 2005. Genom

lagen verkställdes systemet med gårdsstöd (systemet genomfördes och grunderna för de stödrätigheter som ingår i systemet fastställdes i rådets förordning (EG) Nr 1782/2003 av den 29 sep-

tember 2003) till den del genomförandet krävde nationell lagstiftning. I rådets förordning föreskrevs om gemensamma bestämmelser om systemen för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken, bl.a. ett integrerat system för administration och kontroll, rådgivning och allmän verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd.

Europeiska unionens system för direkt stöd ändrades senast i samband med unionens mellankontroll av den gemensamma jordbrukspolitiken, alltså den så kallade hälsokontrollen (nedan mellankontrollen). I det sammanhanget upphävdes också rådets förordning (EG) Nr 1782/2003 genom rådets förordning (EG) Nr 73/2009, nedan förordningen om gårdsstöd, som trädde i kraft den 1 februari 2009.

Av propositionens motivering framgår det att de stödsystem som vid mellankontrollen tidigare förblivit helt eller delvis produktionsbundna nu huvudsakligen ska frikopplas från produktionen och ingå i systemet med samlat gårdsstöd senast från 2012, då beloppet för stöd som frikopplats från produktionen stiger. Samtidigt tilläts medlemsstaterna använda en viss andel av finansieringsbeloppet för EU:s direkta stöd för att bevilja särskilt stöd i strikt angivna fall för att nå särskilda mål. I det sammanhanget fick Finland en exceptionell möjlighet att använda tio procent av det högsta nationella belopp som står till förfogande för finansiering av direkta stöd till att kompensera särskilda olägenheter t.ex. när det gäller vissa ekonomiskt sårbara former av jordbruk. För särskilt stöd enligt artikel 68 i förordningen om gårdsstöd finns således omkring 57 miljoner euro per år att använda 2010—2013.

I samband med beslutet om mellankontroll gavs medlemsstaterna befogenhet att besluta om de ville införa särskilt stöd och i vilka former och dessutom om tidpunkten för att föra över produktionsbundna stöd till systemet med samlat gårdsstöd. Enligt propositionens motivering underrättade jord- och skogsbruksministeriet den 9 juli 2009 Europeiska gemenskapernas kommission om att de produktionsbundna direkta stöden tas med i systemet med samlat gårdsstöd och att särskilda stöd införs i Finland. Ut-

skottet konstaterar att kommissionen ännu inte gett sitt samtycke till förslaget. Därmed omintetgörs tidsplanen för att ändra lagen om gårdsstöd till följd av att fröproduktion föreslås utgöra en ny gårdsspecifik tilläggsdel när propositionen behandlas i riksdagen.

Enligt artikel 68.1 b i förordningen om gårdsstöd (särskild olägenhet) får en medlemsstat när de villkor som anges i artikeln är uppfyllda bevilja jordbrukare särskilt stöd bl.a. i mjölksektorn och nationella medel för det. Det kräver en bestämmelse i lagen om gårdsstöd. Därför föreslås ett nytt 5 mom. i lagens 3 § om att stöd för mjölksektorn enligt artikel 68.1 b får betalas av statens medel. Utskottet noterar att det i förslaget till kommissionen också ingår en ny stödform, mjölkbidrag, som ska betalas 2010—2013 med stöd av artikel 68.1 b i förordningen om gårdsstöd.

I 3 § 5 mom. i den gällande lagen om gårdsstöd, som alltså blir 6 mom., föreslås utöver hänvisningar till behöriga artiklarnas dessutom att det kan föreskrivas närmare genom förordning av statsrådet också om finansieringen och om stödområden. Fullmakten att utfärda förordning behövs för finansieringens del, eftersom särskilda stöd kan finansieras på flera olika sätt, t.ex. genom att föra över finansiering av tidigare betalade bidrag till finansiering av särskilt stöd eller genom att schablonmässigt skära de tilläggsdelar som förts över till delmultipeln. Utskottet framhåller att det är nödvändigt att kunna föreskriva om stödområden genom förordning av statsrådet för att det i kommissionens beslut om statligt stöd till den del det gäller nationella stöd också ingår en stödområdesindelning kommun för kommun (stödområdena A, B och C1—C4).

Vidare föreslås 5 § 3 mom. bli ändrat så att det genom förordning av statsrådet ska kunna föreskrivas om en prioritetsordning för de stödrättigheter som beviljas ur den nationella reserven, om reserven inte räcker till för att täcka in de fall som tas upp i artikel 41 i förordningen om gårdsstöd eller om taket i artikel 8 begränsar möjligheterna att bevilja stödrättigheter. Utskottet hänvisar till propositionens motivering att nya jordbrukare bör ges företräde i prioritetsordningen,

vid sidan av de obligatoriska kriterierna för reserven i artikel 41 i förordningen.

I lagen om gårdsstöd föreslås en ny 18 e § om att stöd eller bidrag som helt finansieras av Europeiska gemenskapen inte beviljas om deras sammanlagda belopp är 200 euro eller mindre. Den föreslagna gränsen 200 euro motiveras med att stöd och bidrag från flera olika stödformer räknas in i stödbeloppet. I en utredning till utskottet påpekas det att de administrativa kostnaderna för att betala ut och övervaka stöden till gårdar under en hektar är betydligt högre än jordbrukarens inkomster av stödet. Dessutom har det visat sig att antalet stödsökande ökade åtminstone i vissa delar av landet när systemet med samlat gårdsstöd trädde i kraft den 1 januari 2006, trots att antalet annars varit stadigt minskande sedan 1995. Att antalet stödsökande ökade berodde på att stödsystemen då kom att omfatta också små gårdar under tre hektar. Markägare vill ha kvar en liten åkerplätt som de söker gårdsstöd för. Det syns också i högre åkerarrenden. Dessutom har markägarna inte längre förnyat arrendeavtal som gått ut, utan själva sökt stöd. Sammantaget har det faktum att stödsystemen nu också omfattar små gårdar bromsat upp en omstrukturering av jordbruket. Därför anser utskottet att bestämmelsen är i högsta grad nödvändig. Det som nu har högsta prioritet är att det omgående vidtas åtgärder för att främja en sund omstrukturering av jordbruket och inte minst att unga jordbrukares villkor förbättras.

I lagen om gårdsstöd föreslås dessutom en ny 18 f § om att jordbrukaren ska förvara sådana handlingar i original som inte bifogas stödansökan till den stödbeviljande myndigheten och som gäller ansökan om och överföring av stöd rättigheter eller ansökan om gårdsstöd och andra stöd och bidrag som helt finansieras av Europeiska unionen. Utskottet har fått en utredning där det framhålls att det lämpligen bör beskrivas i lag om skyldigheten att förvara handlingar, eftersom avsaknaden av vissa handlingar kan leda till att stöden sänks eller återkrävs vid kontrollen. Det anser emellertid att den nuvaran-

de situationen absolut inte får rubbas genom bestämmelsen eller jordbrukarna påtvingas nya skyldigheter att förvara handlingar.

Med hänvisning till propositionens motivering och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med anmärkningarna ovan och ändringsförslagen nedan.

Detaljmotivering

7 §. Övervakning av föreskrivna verksamhetskrav. Utskottet konstaterar att veterinärvårdslagen (765/2009) trädde i kraft den 1 november 2009. Genom den upphävdes den tidigare veterinärvårdslagen (685/1990) med senare ändringar. Utskottet föreslår därför att 2 mom. ändras till den del där hänvisas till veterinärvårdslagen.

18 d §. Rådgivningsregister. Den föreslagna paragrafens 2 mom. ger närings-, trafik- och miljöcentralerna rätt att få uppgifter ur rådgivningsregistret genom en teknisk uppkoppling. Precis som enligt den gällande bestämmelsen ska den som begär uppgifterna visa att uppgifterna skyddas innan de ges ut. Men genom en ändring i personuppgiftslagen (528/2007) kompletterades 32 § 2 mom. med en allmän bestämmelse om att den till vilken den registeransvarige lämnar ut uppgifter genom teknisk anslutning innan behandlingen av uppgifterna inleds ska ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i paragrafens 1 mom. Utskottet föreslår att den sista meningen i momentet stryks.

Förslag till beslut

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt propositionen men 7 och 18 d § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

7 §

Övervakning av föreskrivna verksamhetskrav

(1 mom. som i RP)

Livsmedelssäkerhetsverket, Landsbygdsverket, närings-, trafik- och miljöcentralen, kommunen, regionförvaltningsverket och en av regionförvaltningsverket förordnad tjänsteveterinär övervakar efterlevnaden av de föreskrivna verksamhetskrav som avses i bilaga II och III till förordningen om gårdsstöd och kravet på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. Vid övervakningen iakttas vad som i livsmedelslagen (23/2006), lagen om djursjukdomar (55/1980), veterinärvårdslagen (765/2009), lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997), foderlagen (86/2008), lagen om växtskyddsmedel (1259/2006) och djurskyddslagen (247/1996) föreskrivs om övervakningen av efterlevnaden av nämnda lagar och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem samt om tillsynsmyndigheter. Genom förordning av stats-

rådet kan det utfärdas sådana bestämmelser om övervakningen och övervakningsförfarandet som preciserar förordningen om gårdsstöd och kommissionens förordning I samt bestämmelser om vilka bestämmelser i de lagar som nämns i detta moment eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem övervakningen av efterlevnaden gäller.

18 d §

Rådgivningsregister

(1 mom. som i RP)

Utöver den registeransvarige har jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter rätt att använda registret. Livsmedelssäkerhetsverket och närings-, trafik- och miljöcentralerna har rätt att få uppgifter ur registret genom en teknisk uppkoppling. (*Utesl.*)

— — — — —

Helsingfors den 27 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Pentti Oinonen /saf

Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent
ers. Matti Kangas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.